

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om Christendommens Sandhed

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 139. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1826_444_2-txt-shoot-idm1140.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Guds Rige kommer ikke saa, at man kan pege derpaa, og sige: see her, eller see der, thi Guds Rige er inden i eder, det er den geographiske Grund-Tegning, Kongen selv har givet os af sit vidunderlige Rige, der skulde være 140i Verden, og overvinde Verden, uden enten at høre til den, eller kunne sees og egenlig talt kjendes af den, men som dog skulde være kjendeligt for alle Guds og Sandheds Børn, som i Herrens Ord og Hans Tjeneres Vidnesbyrd, hørde Guds Røst og Sandheds Stemme, og derved tillige saa kjendeligt for den fiendtlige Verden, at Ordet og Vidnesbyrdet klarlig kunde bestrides og seire. Verden kan nemlig see de Christnes Forsamling, det Haandgribelige ved Daaben og Nadveren, og Bogen, som vi kalde vor hellige Skrift, men hvad der skiller os fra Verden og gjør os til et eget Folk, som Verden hader, og overvindes af, det er aabenbar ikke det Synlige men det Usynlige hos os; thi ligesaa almindeligt som det i Verden alle Dage har været, at holde Om gang, at vaskes, og at sidde til Bords med hinanden, ligesaa sædvanligt har det altid været at samles til en vis Guds-Dyrkelse og have bestemte Ceremonier, hvori kun de maatte deeltage, som vare høitidelig optagne i Samfundet, ja, selv det at have en hellig Skrift, udmærker os vel fra de raae Folkefærd, men ingenlunde fra Verden i det Hele. Hvad der adskiller os fra Verden paa en for Verden kjendelig Maade, er da unægtelig Ordet i vore Forsamlinger, det Ord i Herrens Navn, hvormed vi forrette Daaben og Nadveren, eller, efter vor hellige Skrift, tiltale Menigheden, og fornemmelig det Ord, hvormed vi, i vort eget Navn, bekjende hvad vi troe paa, og frasige os høitideligt alt Samfund med vor Herres og vor Troes Fiender, som idel Djævelskab. Dette ved Daaben sammenføjede Ord gjør os kjendelige baade for Venner og Fiender, skjøndt Troes-Bekjendelsen er især for Vennerne og den dertil føjede Troskabs-Eed, som en aandelig Krigs-Erklæring mod alt Uchristeligt, især for Fienderne. Da nu saaledes vort mundtlige Ord er vort eneste Kjende-Mærke for Verden, og et Ord, naar det ikke er alvorlig meent, er for den Talende kun et Munds- Veir, saa er det klart, at Guds Rige, som ei bestaaer i Ord men i Kraft, altid bliver en ligesaa hemmelig Ting som vort Hjerter, der egentlig kun er Gud og os bekjendt, men hvem der tager Rigets Ord paa sine Læber og vedkjender sig dets Indhold, maa nødvendig af Venner og Fiender ansees for en Rigets Indbygger, med mindre han ved Ord eller Handling klarlig viser, at Rigets Ord er ham foragteligt, eller dog kun et tankeløst Munds-Veir. Vor hellige Skrift gjør i sig selv ikke Skilsmisse mellem os og Verden; thi som Skrift er den i sig selv en Bog, altsaa en død Ting, der ligesaavel indvendig som udvendig er udsat for alle ved en Bog muelige Indvendinger, Forandringer og Fordreielser, saa den er nødvendig det store Tvistens Æble mellem christelige og verdslige Bog-Lærde, som Verden godt, uden at opgive sit Had til Guds Riges Ord, kan tilegne sig, da den jo kan paastaae, at naar man læser rigtig, og er forsvarlig boglærd, da finder man slet ikke Guds Riges Ord afbildet der, men netop det Modsatte. Vel kan det synes underligt, hvi Verden skulde have Lyst til at aftrætte os, at vor hellige Skrift stemmer overeens med vort mundtlige Ord, eller at det er vor Herres og vore christelige Forfædres Ord, som der findes optegnede; men deels er det dog slet ikke underligt, naar Bogens Christelighed bruges til Beviis for Christendommens Sandhed, og deels maa det erindres, at vi virkelig have tilegnet os Jødernes hellige Skrift, ved at erklære den for christelig, og de have da unægtelig Grund nok til at gjøre os den stridig, ligesom denne Omstændighed giver Verden en ønskelig Anledning til at erklære de christelige Boglærde for Tyve og Skjelmer, som have stjaalet et andet Folks hellige Skrift, og fordreie den til at besmykke de Christnes Over-142Tro. Da det nu aabenbar er det Ny Testamente, som den christelige Kirke-Histories Begyndelse, der skal bevise vor Ret til Jødernes hellige Skrift, og da tillige dens Overeensstemmelse med den christelige Tro beroer paa Fortolkningen af et Billed-Sprog, der nødvendig maa være Tvivl underkastet, saa indsee vi let, at Christendommens Fiender, hvis den christelige Tro skulde findes saa stærk, at Krigen gik i Lang-Drag, kunde faae i Sinde for Alvor at gjøre de Christne deres hellige Skrift stridig, og fik de Christne nogensinde det daarlige Indfald at grunde deres Tro paa denne Tviste-Punkt, bygge deres Kirke paa denne stridige Grund, da fulgte det af sig selv, at Fienden af alle Kræfter maatte bestride deres Eiendoms-Ret, og havde det ønskeligste Haab om at kuldkaaste den forhadte Kirke, ved klogelig at benytte sig af Kirke-Værgernes Blindhed, og aabenbar uforsvarlige Bygnings-Konst. Nu tog Morten Luther sig vel i Agt for at lægge en anden Grundvold, end den som lagt var af Herren, men som Kirke-Værger erklærede han dog med alle Reformatorerne, at Skriften skulde afgjøre Trætten, og paastod derved, at den fra alle Sider tilgjængelige, aabne Hoved-Stad var Rigets Grændse-Fæstning, med hvis Indtagelse det maatte falde, og fra denne forvovne Paastand lod han sig end ikke rokke ved de farlige Angreb paa Skriftens Overeensstemmelse med den christelige Tro, han selv oplevede! Forvoven kalder jeg denne Paastand, thi det er den unægtelig, da den aabenbar satte hele Menighedens Tro i Vove, ved at erklære dens Grundvold for et Tvistens Æble, men ugrundet kalder jeg den ingenlunde, thi det er ogsaa min Overbeviisning, at kunde Fienden tage Skriften fra os, da havde han indtaget Kirken, som umuelig, før den falder, kan give Slip derpaa. Sagen er da kun, at efterdi Kirken ikke helliges af Skriften, men Skriften af Kirken, 143eller fordi det Troens Ord, vi bekjende og forkynde, er Kirkens levende, og Skriften derimod dens døde Begreb, saa er det aabenbar ikke Skriften, der kan eller skal forsvare Kirken, men Kirken, der skal forsvare Skriften, ligesom det ikke er Hoved-Staden, der skal forsvare sine Indbyggere, men dem, der skal forsvare den, og saa vist som en Hoved-Stad kan være i Fiendens Vold, uden derfor at være tabt, naar Indbyggerne har Mod og Kraft til at tage den tilbage, ligesaa vist kan Skriften være voldttaget, uden at det enten afbeviser vor christelige Tro, eller vor Ret til at erklære Skriften, ret forklaret, for aldeles overeensstemmende dermed. At et udvandret Folk er ogsaa et Folk, og at Hoved-Stæderne kun hjælper Fienden lidt, naar Folket heller vil leve under aaben Himmel, end være hans Trælle, det lærde Napoleon i Spanien og Rusland, og det skal Christendommens Fiende sikkert altid lære, naar kun ikke det christne Folk sætter en ugrundet Tillid til det døde Bogstav, der kun ved Hans Aand, som opreiste Herren af Graven, bliver vidunderlig paa Christnes Tunge et levende Ord. Naar vi derimod, som virkelig var Tilfældet, tænkte, at var Fienden først i Hoved-Staden, da var han vor Herre, som vi enten maatte gaae over til eller trælle for, kunde Bibelen ikke forsvare sig selv, da var den, og tillige vor

christelige Tro uforsvarlig, naar vi tænkte saaledes, og Fienden saa snedig, som skedt er, benyttede sig af vor Vildfarelse, hvorlunde skal vi da kunne fuldtakke Herren, som vendte det til Kirkens Bedste hvad der saa frygtelig stiledede paa dens Værste, og gjorde det, som nu skeer: oplivede det Døende og gav det Magt til at opvække Døde: Bibelens døde Bogstaver, og dem, som boe i Dødens Skygges Land. Det gjorde Herren, i det Han levendegjorde Troens Ord i vort Hjerte og paa vor Tunge, saa vi lærde, at Troen ei blot kan 144forsvare sig selv, men hele Skriften, ja, kan ei blot forsvare men ogsaa udbrede sig, ei blot forsvare men ogsaa forklare Skriften. Forblindede var vi, og klog var Fienden, men klogere var Herren; Han fangede de Trædske i deres egen Kløgt og gjorde deres Viisdom til Daarskab! Fra alle Sider, og under alle muelige, selv de mest blændende, glimrende Skikkelser, brød Fienden ind i det hellige Land, Grændse-Fæstningerne var forladte, Krigs-Konsten forvandlet til tom Exercits, Hæren for det meste Leie-Tropper, som flygtede ved første Tørning, Høvdingerne indviklede i smaavurne Familie-Feider, Folket snorksovende, og Hoved-Staden en let Erobring, saa var det, og desuagtet skjalv Fienden, saasnart Kors-Banneret hævede sig, og Basunen sammenkaldte de faa adspredte, og uøvede, men trofaste Strids-Mænd, dog tør Fienden ei møde os i aaben Mark, og neppe gjøre os Hoved-Staden (Skriften) stridig, men forskandser sig i Hulerne, og synes kun at trøste sig med, at naar vi er døde, skal vore Børn være lettere at kyse, eller dog at besnære. For os selv er Slaget da vun det og Riget frelst, saa det er kun til Herrens Ære for Kirken og vore Børn vi staae under Vaaben, men hvilken Strid har bedre Grund, end den eneste priselige, den som med Selv-Forglemmelse føres af Tjenere for deres Herre, af Sønner for deres gamle Moder, og af Fædre for deres umyndige Børn, kort sagt end den ægte christelige Strid, der har sin eneste Grund i Kjærlighed: i Troskab, barnlig Taknemmelighed og faderlig Ømhed, som selv i Menneskets naturlige Tilstand er hvad der skaber ædle Helte, og bliver i Christi Kirke rene, uudtømmelige Kilder saavel til det urokkeligste Helte-Mod, som til alle de menneske-kjærlige Følelser, der danne Straale-Krandsen om ædle Heltes Tinding, sammensmelte til den Livets Krone, for hvilken alene det er værdt at kæmpe, 145med hvilken alene der i Sandhed vindes Fred og uddødelig Ære. Langt fra at denne Kamp skulde blot være en Sag for os, som føre Pennen i Kirkens og Herrens Tjeneste, er Penne-Feider tvertimod kun Skygger af den sande, den levende Kamp, som Bogstav-Skriften af Ordet, saa den christelige Kamp til Herrens Ære, for Kirke-Freden og Børne-Lærdommen er alle Christnes Sag, og lykkes kun, naar Menigheden betragter den som en Saligheds-Sag, dens forenede Bønner, dens frimodige Bekjendelse, dens kjærlige, christelige Børne-Opdragelse, og dens af alle christelige Dyder skinnende Vandel skal, med Guds Hjælp, fremme langt mere end alle christelige Bog-Lærdes Skrift. Saa tænkte, saa troede vor store Kirke-Fader, Morten Luther, i mine Øine den Største, Verden saae, siden den Discipel døde, Herren elskede, og kun forsaavidt det lykkedes ham og hans trofaste Staldrødre, med Guds levende Ord at indgyde Menigheden denne inderlige Deeltagelse i Kampen for Guds Rige, denne kjærlige Omhyggelighed for Herrens Ære og for de Umyndiges Vel, at de maatte blive ved Christum, i hvem de vare indpodede, kun forsaavidt lykkedes Kampen, men for saavidt lykkedes den ogsaa, trods alle de Boglærdes Griller og Feiltagelser, og for saavidt skal den, saa sandt Jesus Christus sidder ved Guds høire Haand, lykkes til Dagenes Ende. Men, ihvorvel dette er min faste Overbevisning, som jeg umuelig kan udtrykke stærkere, end ved at sige, selv den hellige Skrift i og for sig selv kan hverken forsvare Troen eller sig selv, hvad da vor Skrift naturligviis langt mindre formaaer, saa er det derfor dog langt fra at være ligegyldigt, hvorledes vi skrive til Troens Forsvar; thi deels er en ærlig Mands Skrift altid et sikkert Tegn paa hans mundtlige Tale, og kun som Ordet tales, kan det høres, og deels er det fra alle Sider klart, at med Refor146mationen og Bogtrykker-Konsten begynder et nyt Tidsrum, ligesaavel i Kirkens som i Verdens Historie, et Tids-Rum, hvori Pennen kappes med Tungen, og stræber med Konst at bøde paa sin naturlige Mangel: Mangelen af Liv, eller dog at skjule den, ved udstrakt og uforlignelig Virkning paa Tanke-Gangen, og derved paa Tungen i Kirken saavel som i Verden. Herved stiles fra Verdens Side aabenbar paa at gjøre Hovedet med Tungen uafhængigt af Hjertet, saa det ikke længer skal være vort Liv, vi i Ordet stræbe at udtrykke og forklare, men kun vore Tanker og Begreber, det eneste Aandelige, der lader sig klart beskrive, vi omtale og sønderlemme, og lade de christelige Skrift-Kloge sig nu henrive af denne Tidens Strøm, saa ogsaa de vil gjøre Skriften til Ordets Kilde, skjøndt vi alle veed, den er kun Ordets Tegn, da arbeide de, om end uvitterlig, paa at flytte Kirken fra de Levendes Land til de Dødes Rige, saa Guds Rige bliver baade for dem og Menigheden kun et helligt Skygge-Rige, hvori Ordet, som Skriftens Skygge, avler og nærer kun Skyggen af de Christnes Tro og Haab og Kjærlighed. Om vi derfor end ikke ellers tiltroede vor Skrift nogen christelig Fynd, maatte vi dog skrive, for at nedbryde den Overtro paa Kraften af Bogstaver, og af deres Ord, der tale som en Bog, men vi maatte være blinde ei blot for det menneskelige Hoveds særegne Tarv, men ogsaa for den uberegnelige Nytte, vi med alle christelige Læsere, baade for Hoved og Hjerte, have haft af den hellige Skrift, dersom vi ikke lode os overbevise om, at de samme Bogstaver, der, betragtede som Ordets og som Livets Kilde, langt fra at oplive de Døde, dræbe de Levende, at de samme Bogstaver, betragtede som Ordets og Livets Tegn, baade kan og skal livagtig minde os om Ordet, og i et klart Skygge-Billede vise os, hvilken Tanke-Gang og Handle-Maade 147der nødvendig følger af det christelige Livs tiltagende Virksomhed, eller af det ny Menneskes aandelige Vext og Udvikling. Hertil er den staaende Skrift aabenbar langt bekvemmere end det fortløbende Ord, derfor gav Herren os en hellig Skrift, hvorpaa vi Dag og Nat skal grunde, og som skulde gjøre de christelige Skrift-Kloge langt boglærdere og visere end alle deres Fiender, gjøre dem til dygtige Redskaber for den Aand, der ligesaavel er Sandhedens som Kjærlighedens, ligesaavel Lysets, som Livets Aand, og vil derfor christne baade Hoved og Hjerte, forvandlende Herrens Menighed, under viselig beregnede Fremskridt, fra Klarhed til Klarhed!